

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adroddiad i:	Pwyllgor Gwaith
Dyddiad:	9 Mehefin 2014
Pwnc:	Adroddiad Monitro i Gomisiynydd y Gymraeg ar gyfer y flwyddyn 2013/14
Aelod(au) Portffolio:	Y Cynghorydd Ieuan Williams
Pennaeth Gwasanaeth:	Lynn Ball Pennaeth Swyddogaeth – Busnes y Cyngor a Swyddog Monitro
Awdur yr Adroddiad: Rhif Ffôn: E-bost:	Carol Wyn Owen, Rheolwr Polisi a Strategaeth 01248 752561 CarolWynOwen@ynysmon.gov.uk
Aelodau Lleol:	Ddim yn berthnasol.

A – Argymhelliad/Argymhellion a Rheswm/Rhesymau

Mae'n ofyniad statudol i'r Cyngor ddarparu adroddiad monitro i Gomisiynydd y Gymraeg ar weithrediad ei Gynllun Iaith Gymraeg yn ystod 2013/14 – gweler yr adroddiad monitro yn yr Atodiad i'r papur hwn.

Gofynnir i'r Pwyllgor Gwaith dderbyn cynnwys yr adroddiad monitro am y cyfnod 2013/14 a chymeradwyo ei anfon ymlaen at sylw Comisiynydd y Gymraeg.

B – Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod ac/neu ddewis yr opsiwn hwn?

Dim yn berthnasol.

C – Am ba reswm y mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

Mae'n ddisgwyliad gan Gomisiynydd y Gymraeg i'r adroddiad hwn gael ei dderbyn a'i gymeradwyo i'w anfon ati.

D – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

Ydy. Bu i'r Cyngor llawn gymeradwyo Cynllun Iaith Gymraeg y Cyngor ym mis Mawrth 2012. Mae'r adroddiad monitro hwn yn amlinellu sut y mae'r Cynllun Iaith Gymraeg wedi'i weithredu yn ystod 2013/14.

DD – A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

Nid yw hyn yn berthnasol.

E – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?**Beth oedd eu sylwadau?**

E – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?		Beth oedd eu sylwadau?
1	Prif Weithredwr / Uwch Dim Arweinyddiaeth (UDA) (mandadol)	
2	Cyllid / Adran 151 (mandadol)	Dim goblygiadau ariannol.
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (mandadol)	
5	Adnoddau Dynol (AD)	Adain wedi cyfrannu at gynnwys yr adroddiad.
6	Eiddo	Dim yn berthnasol
7	Technoleg Gwybodaeth Cyfathrebu (TGCh)	Adain wedi cyfrannu at gynnwys yr adroddiad.
8	Sgriwtini	Bydd elfennau o'r adroddiad hwn yn cael eu cyfeirio i'r Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol.
9	Aelodau Lleol	Dim yn berthnasol.
10	Unrhyw gyrff allanol / arall/eraill	Dim yn berthnasol.

F – Risgiau ac unrhyw gamau lliniaru (os yn berthnasol)

1	Economaidd	Dim yn berthnasol
2	Gwrthlodi	Dim yn berthnasol
3	Trosedd ac Anhrefn	Dim yn berthnasol
4	Amgylcheddol	Dim yn berthnasol
5	Cydraddoldebau	Rhan allweddol o'r adroddiad.
6	Cytundebau Canlyniad	Dim yn berthnasol
7	Arall	Dim yn berthnasol

FF - Atodiadau:

Adroddiad Monitro i Gomisiynydd y Gymraeg ar gyfer y flwyddyn 2013/14.

G - Papurau Cefndir (cysylltwch os gwelwch yn dda gydag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):

Cynllun Iaith Gymraeg y Cyngor, Pedwerydd Argraffiad – Mawrth 2012.

Adroddiad Monitro Blynyddol

i Gomisiynydd y Gymraeg

2013/14

Mehefin 2014

Rydym yn hapus i ddarparu'r wybodaeth hon mewn fformatau eraill ar gais.
Cysylltwch â'r Swyddog Iaith fel y nodir isod os gwelwch yn dda:

Carol Wyn Owen,
Rheolwr Polisi a Strategaeth,
Adran y Dirprwy Brif Weithredwr,
Cyngor Sir Ynys Môn,
Swyddfeydd y Cyngor
Llangefni,
LL77 7TW

Rhif ffôn: (01248) 752561
E bost: cwoce@ynysmon.gov.uk

Adroddiad Monitro Cyngor Sir Ynys Môn i Gomisiynydd y Gymraeg am y cyfnod 2013/14

1. Cyflwyniad

Dengys Cyfrifiad 2011 bod 57.2% o boblogaeth Ynys Môn (dros 3 oed) yn siarad Cymraeg o'i gymharu â 19% thros Gymru. Er bod hyn yn gosod Môn yn un o gadarnleoedd y Gymraeg ac yn un o'r ddwy Sir yng Nghymru lle mae dros hanner y boblogaeth yn siarad Cymraeg, mae'n dangos gostyngiad o 2.9% ers Cyfrifiad 2001. Y Cyngor Sir yw'r cyflogwr mwyaf ar yr ynys ac mae'n cyflogi rhagor na 3000 o weithwyr (gan gynnwys staff yr ysgolion). Mae'r Cyngor yn cydnabod ei gyfrifoldeb i hyrwyddo'r iaith yn gymunedol ac fel cyflogwr i ddenu a chadw siaradwyr Cymraeg i'r sefydliad i ddarparu safon uchel o wasanaethau dwyieithog i'r cyhoedd.

1.1 Cynllun Iaith y Cyngor Sir

Mae Cyngor Sir Ynys Môn yn ei Gynllun Iaith yn cydnabod statws cyfartal i'r iaith Gymraeg a'r iaith Saesneg. Y Gymraeg a'r Saesneg yw ieithoedd swyddogol y Cyngor ac mae iddynt yr un statws a dilysrwydd yng ngweinyddiaeth a gwaith y Cyngor. Mae'r Cynllun Iaith a baratowyd dan Ddeddf yr Iaith Gymraeg, 1993 yn amlinellu sut mae'r Cyngor yn glynu wrth yr egwyddor o gydraddoldeb wrth ddarparu ei wasanaethau i'r cyhoedd ac wrth gynnal ei weinyddiad mewnol. Cymeradwywyd Cynllun Iaith y Cyngor Sir ar 12 Gorffennaf, 1996 gan Fwrdd yr Iaith Gymraeg ac fe gyhoeddwyd yr ail argraffiad yn Awst, 1998 a'r trydydd argraffiad yn Rhagfyr, 2007. Mabwysiadwyd pedwerydd argraffiad y Cynllun Iaith gan y Cyngor Sir ar 6 Mawrth, 2012 ac fe'i cymeradwywyd gan Fwrdd yr Iaith ar 26 Mawrth, 2012.

1.2 Rheolaeth o'r Cynllun Iaith

Mae gan y Prif Weithredwr gyfrifoldeb am gadw gorolwg dros y Cynllun a'i weinyddu ynghyd â chyfrifoldeb am yr iaith ar lefel strategol. Mae Swyddog Iaith y Cyngor gyda chyfrifoldeb dydd i ddydd am faterion iaith a monitro gweithrediad y Cynllun Iaith a pharatoi'r adroddiad hwn. Mae'r Grŵp Tasg Iaith fewnol wedi'i sefydlu i osod cyfeiriad strategol a chynorthwyo gyda'r gwaith o fonitro ac adolygu cynnydd.

Gellir cyflwyno unrhyw ymholiadau am weithrediad y Cynllun at y Swyddog Iaith:

Carol Wyn Owen,
Rheolwr Polisi a Strategaeth,
Adran y Dirprwy Brif Weithredwr,
Cyngor Sir Ynys Môn,
Swyddfeydd y Cyngor
Llangefni,
LL77 7TW

Rhif ffôn: (01248) 752561
E bost: cwoce@ynysmon.gov.uk

1.3 Trefniadau Adrodd a Monitro

Yn ei Gynllun Iaith, mae'r Cyngor Sir wedi ymrwymo i fonitro ac adolygu ei weithrediad gan gyflwyno Adroddiad Monitro Blynyddol i'r Pwyllgor Gwaith ac i Gomisiynydd y Gymraeg, sy'n olynu Bwrdd yr Iaith a ddaeth i ben ar ddiwedd Mawrth 2012. Mae'r Adroddiad Monitro hwn am y cyfnod 1 Ebrill, 2013 i 31 Mawrth, 2014 ac wedi ei seilio ar drefniadau adrodd diwygiedig Bwrdd yr Iaith Gymraeg. Mae'r Cyngor Sir hefyd wedi mabwysiadu casgliad o ddangosyddion perfformiad gan Fwrdd yr Iaith ac adroddir ar y rhain yng nghorff yr adroddiad. Mae Arweinydd y Cyngor yn gweithredu fel y Deilydd Portffolio Iaith a hefyd yn cadeirio Grŵp Tasg Iaith y Cyngor. Mae Cadeirydd y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol hefyd yn aelod o'r Grŵp Tasg Iaith.

2. Cydymffurfio â'r Cynllun

Dan y pennawd hwn, mae disgwyl i'r Cyngor Sir adrodd ar gynnydd yn erbyn targedau Cynllun Gweithredu'r Cynllun Iaith. Mae'r Cyngor Sir wedi mabwysiadu'r Cynllun Gweithredu yn Atodiad 1 o'r adroddiad ar y Cynllun Iaith diwygiedig ar 6 Mawrth, 2012. Cyfrifoldeb Grŵp Tasg Iaith y Cyngor Sir fydd monitro cynnydd ac mae gan y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol gyfrifoldeb am ddadansoddi perfformiad yn gorfforaethol ac yn adrannol, gan gymryd camau positif i ymyrryd drwy adnabod bylchau mewn perfformiad. Bydd unrhyw risgiau'n cael eu trosglwyddo i sylw'r Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol i'w craffu ymhellach.

2.1 Gwasanaethau Rheng Flaen

Canolbwyntir yma ar y maes Gofal Cwsmer a rhyngwyneb cyhoeddus y Cyngor Sir. Yma, mae'n ofynnol i'r Cyngor Sir adrodd ar y dangosydd perfformiad isod sy'n canolbwyntio ar wasanaethau rheng flaen sef:

DIG2 – Nifer a % swyddi'r brif dderbynfa, canolfan gyswllt neu siop un stop a ddynodwyd yn rhai 'Cymraeg hanfodol' a % y rhai a lenwyd gan siaradwyr dwyieithog.

I gyd-fynd gyda dymuniad y cyn Fwrdd yr Iaith i'r Cyngor Sir i ymestyn yr hyn yr adroddir arno o dan y dangosydd hwn i gynnwys staff eraill sydd â chyswllt rheolaidd gyda'r cyhoedd, megis y llyfrgelloedd a chanolfannau treftadaeth, darperir yr ystadegau a ganlyn:

Lleoliad	Nifer staff dwyieithog	Nifer y staff Di-Gymraeg
Prif dderbynfa	2	0
Swyddfa Arian Mân	WEDI CAU	
4 Canolfan Hamdden	8	3 Di-Gymraeg
Parc Mownt	2	0
Llyfrgelloedd	20	2 medruswydd isel 2 ddysgwr uwch

Lleoliad	Nifer staff dwyieithog	Nifer y staff Di-Gymraeg
Archifdy	3	1
Oriel Ynys Môn	9	1
Canolfannau Treftadaeth (staff tymhorol i gyd heblaw am un)	15	2 medrusrwydd isel
Canolfan Fusnes	5	0
Derbynfa'r Gwasanaeth Cynllunio	2	0

Mae'r ystadegau uchod yn dangos fod 87% o'r staff yn ddwyieithog. Mae'r swyddi hyn sydd yn delio'n uniongyrchol gyda'r cyhoedd yn cael eu hysbysebu'n rhai 'Cymraeg hanfodol'.

2.2 Cwestiynau Meysydd Blaenoriaeth – Gwasanaethau leuenctid a'r Bartneriaeth Plant a Phobl Ifanc

Mae'r Gwasanaeth leuenctid a'r Bartneriaeth Plant a Phobl Ifanc yn darparu cyfleoedd priodol i ddefnyddio'r Gymraeg ac mae'r bobl ifanc yn datblygu sgiliau dwyieithog da. Cydnabuwyd hyn gan Estyn yn 2009.

Fe adroddir ar y cwestiynau meysydd blaenoriaeth yn **Atodiad 2**.

3. Rheolaeth a Gweinyddiaeth y Cynllun Iaith

3.1 Gwasanaethau ar Gontract

Mae'n ofynnol i'r Cyngor Sir adrodd ar y dangosydd perfformiad a ganlyn sy'n rhoi pwyslais ar weithio drwy bartneriaeth gogyfer darparu gwasanaeth cyfansawdd dwyieithog i'r cwsmer:

DIG 1 – Canran o sampl o gontractau gafodd eu monitro sy'n cydymffurfio â gofynion y Cynllun Iaith.

3.1.1 Rhaglen Cefnogi Pobl

Menter polisi cymdeithasol a fframwaith cyllidol gan Lywodraeth Cymru yw'r rhaglen Cefnogi Pobl, sy'n darparu cefnogaeth mewn perthynas â materion tai i amrediad o bobl bregus. Mae'r Cyngor ar hyn o bryd yn comisiynu 50 o brosiectau gan 16 o ddarparwyr trwy gontractau o dan y Rhaglen Cefnogi Pobl.

Er mwyn parhau i gryfhau trefniadau monitro cydymffurfiaeth o ran yr iaith Gymraeg, anfonwyd holiadur at holl ddarparwyr prosiectau Cefnogi Pobl eto eleni.

Roedd 9 o'r 16 darparwr wedi dychwelyd yr holiadur o fewn amserlen cwblhau'r adroddiad hwn. Amlinellir canlyniadau monitro'r sampl o'r 9 darparwr (56%) isod:

Darparwyr Rhaglen Cefnogi Pobl			
Cyfanswm	% wedi'u monitro	% sy'n cydymffurfio	% ddim yn cydymffurfio
16	56% (9)	89% (8)	11% (1)

Mae'r Tîm Cefnogi Pobl yn cynnal cyfarfodydd monitro rheolaidd gyda darparwyr ac yn adolygu gwasanaethau ar gylch tair blynedd. Bydd diffygion o ran cydymffurfiaeth yn cael eu trafod yn ystod y cyfarfodydd hynny.

3.1.2 Contractau sy'n darparu ar gyfer pobl ifanc ac ar gyfer darpariaeth cyn oed ysgol

Ers 1 Ebrill 2013, mae cyfrifoldeb am y maes yma wedi trosglwyddo i Bartneriaeth Gwynedd a Môn.

Comisiynwyd 9 o ddarparwyr allanol i ddarparu gwasanaethau ar gyfer plant, pobl ifanc a theuluoedd allan o grant Teuluoedd yn Gyntaf gyda gweddill y gwasanaethau yn cael eu darparu gan swyddogion mewnol. Mae cymal ym mhob cytundeb gwasanaeth yn nodi bod rhaid i'r gwasanaeth fod yn ddwyieithog ar draws yr holl sir ac mae yn rhaid i'r Swyddogion Mewnol fod yn ddwyieithog.

Mae adroddiadau chwarterol / diwedd blwyddyn wedi eu derbyn ac mae'r rhain yn cynnwys enghreifftiau o ddeunydd cyhoeddus. Penodwyd Swyddog Monitro sydd wedi monitro'r holl wasanaethau yn ystod 2013/14 gan gynnwys y defnydd o'r iaith Gymraeg.

Mae'r holl ddarparwyr yn cydymffurfio â'r gofynion ac yn sicrhau bod y gwasanaeth ar gael drwy gyfrwng y Gymraeg. Am y tro cyntaf yn ystod 20 13/14 bu i ni hefyd gadw cofnod o'r iaith mae'r teuluoedd yn dymuno derbyn gwasanaeth.

Darparwyr – Teuluoedd yn Gyntaf			
Cyfanswm	% wedi'u monitro	% sy'n cydymffurfio	% ddim yn cydymffurfio
13	100% (13)	100% (13)	0%

3.1.3 Cyllido addysg blynyddoedd cynnar yn y sector nas cynhelir

Mae'r Cyngor Sir yn cyllido 48 o gylchoedd meithrin yn y sector wirfoddol, gan gynnwys staffio, hyfforddiant, cefnogaeth gwricwlaidd, dodrefn, offer a chostau adeiladau. Hefyd, cyllidir Cynllun Cyfeirio er mwyn cefnogi plant gydag anghenion ychwanegol. Mae'r cyllid a rennir yn amodol ar lynu at egwyddorion penodol, sy'n cynnwys yr isod:

“Bydd y darparwyr yn gweithredu o fewn Polisi Iaith yr Awdurdod gan anelu at osod sylfaen gadarn i ddatblygiad ieithyddol y plant yn y Gymraeg”.

Mae'r Awdurdod wedi atgyfnerthu'r egwyddor hwn drwy gytundebau lefel gwasanaeth rhwng yr Awdurdod a'r darparwyr unigol. Mae'r Awdurdod yn monitro cydymffurfiaeth trwy ymweliadau rheolaidd gan athrawes gefnogol y blynyddoedd cynnar, pryd y byddai unrhyw bryderon yn cael eu trafod gyda'r swyddog addysg, ac arolygiadau rheolaidd Estyn. Hefyd, mae'n gyfrifoldeb ar y Tîm Blynyddoedd Cynnar i gyflwyno adroddiad monitro i'r Awdurdod yn flynyddol.

Yn dilyn derbyn adroddiadau monitro Haf 2012, danfonwyd llythyr i un cylch i ddatgan fod angen iddynt wella eu darpariaeth Cymraeg. Adolygwyd cynnydd y cylch yma'n ffurfiol yn Haf 2013 a chafwyd cynnydd da.

Yn dilyn derbyn adroddiadau monitro Haf 2013, danfonwyd llythyr i ddau gylch i ddatgan fod angen iddynt wella eu darpariaeth Cymraeg. Bydd cynnydd y cylchoedd yma'n cael ei adolygu'n ffurfiol yn Haf 2014 ond mae'r adroddiadau monitro canol blwyddyn yn dangos cynnydd derbynol hyd yma.

Mae'r Awdurdod am fireinio'r trefniadau monitro blynyddol yn 2014.

Darparwyr Addysg blynyddoedd cynnar – sector nas cynhelir (cylchoedd meithrin)			
Cyfanswm	% wedi'u monitro	% sy'n cydymffurfio	% ddim yn cydymffurfio
48	100% (48)	96% (46)	2% (2)

3.1.4. Datblygiadau yn y Maes Contractau

Er mwyn parhau'r cynnydd yn y maes hwn ymhellach, mae'r Cyngor bellach wedi cwblhau'r ddwy strategaeth allweddol sef y Strategaeth Comisiynu a'r Strategaeth Pwrcasu. Mae'r ddwy strategaeth gyda chyfeiriad allweddol i'r gofynion o ran yr Iaith Gymraeg a gwaith parhaus o ymgorffori'r gofynion ieithyddol o fewn cyfraniadau penodol i'r gymuned.

3.2 Cwynion

Yn ogystal, canolbwyntir ar safon y gwasanaethau iaith Gymraeg a ddarperir gan y Cyngor Sir trwy adrodd ar y dangosydd perfformiad isod sef:

DIG6 – Nifer y cwynion a dderbyniwyd am weithrediad y Cynllun Iaith a % y cwynion yr ymdriniwyd â hwy yn unol â safonau corfforaethol y sefydliad
--

Bu 3 cwyn yn ystod y cyfnod ac ymdriniwyd â'r 3 yn unol â'r safonau corfforaethol = 100%.

Daeth Polisi Pryderon a Chwynion newydd i rym yng Nghyngor Sir Ynys Môn ar 11 Ebrill, 2013 sy'n golygu yr ymatebir i gwynion mewn ffordd wahanol ac y cymerir

camau i ddysgu o bryderon a fynegir gan gwsmeriaid. Mae'r polisi yn seiliedig ar y Polisi Enghreifftiol a ddatblygwyd gydag Ombwdsman Cyhoeddus Cymru fel system gyffredin i ddarparwyr gwasanaeth cyhoeddus yng Nghymru ddelio ô chwynion.

Mae'r polisi yn nodi 3 cam ar gyfer datrys cwynion. Mae'r cam cyntaf yn ymwneud â datrysiad anffurfiol, gyda phryderon yn cael eu datrys yn y pwynt cyswllt. Mae cam dau yn golygu y bydd cwynion yn cael eu hymchwilio'n fewnol. Fe all trydydd cam y broses olygu cyfeirio'r gwyn i'r Ombwdsman Gwasanaethau Cyhoeddus. Yn ddelfrydol bydd y Cyngor yn ceisio datrys cymaint ag sy'n bosibl o'r materion hyn yn y pwynt cyswllt cyntaf.

Isod ceir dadansoddiad o'r cwynion a dderbyniwyd yn ystod y cyfnod adrodd ynghyd â'r camau cywiro:

Cwyn 1	<p>Derbyniwyd cwyn bod y Cyngor wedi ymateb yn Saesneg i e-bost Cymraeg.</p> <p>Camau Cywiro - anfonwyd ateb yn ymddiheuro ac yn amgáu cyfieithiad Cymraeg o'r ymateb gwreiddiol. Daethpwyd a'r mater i sylw holl staff yr Adran gan eu hatgoffa o ofynion y Cynllun Iaith.</p>
Cwyn 2	<p>Ymholiad gan y Comisiynydd Iaith ynglŷn â ras 'Ring of Fire' a gynhelir yn flynyddol ym Môn. Roedd y trefnwyr wedi rhestru'r Cyngor ymhlith ei chefnogwyr ar eu gwefan. Gofynnwyd beth oedd natur cefnogaeth y Cyngor i'r ras ac os oedd yna amodau ieithyddol i'r gefnogaeth.</p> <p>Ymateb - eglurwyd nad oedd y Cyngor yn gwneud cyfraniad ariannol o gwbl ac mai natur y gefnogaeth oedd rhoi caniatâd i'r ras gychwyn ym Mharc Gwledig Morglawdd Caergybi.</p>
Cwyn 3	<p>Derbyniwyd cwyn bod yr arwydd o flaen Ysgol y Bont (newydd), Llangefni yn uniaith Gymraeg.</p> <p>Ymateb - anfonwyd ateb yn egluro bod yr arwydd yn cydymffurfio â Chynllun Iaith y Cyngor (rhan 5.2.2.) sef:</p> <p><i>'Bydd y Cyngor yn arddel fersiwn Gymraeg yn unig o enwau lleoedd, afonydd, mynyddoedd ayyb, ac ar sefydliadau'r Cyngor heblaw mewn achosion lle mae'r Cyngor wedi cydnabod fersiwn Saesneg swyddogol'.</i></p> <p>Enw swyddogol y sefydliad yw 'Canolfan Addysg y Bont' ac nid yw'r Cyngor wedi cydnabod fersiwn Saesneg swyddogol.</p>

4. Digonolrwydd Sgiliau Iaith Gymraeg

4.1 Adnoddau Dynol, Cydraddoldeb ac Amrywiaeth

Dan y pennawd hwn, mae'n ofynnol i'r Cyngor Sir adrodd ar y dangosydd isod:

DIG5 – nifer a % y staff o fewn gwasanaeth y Cyngor sy'n medru siarad Cymraeg (ac eithrio athrawon a staff ysgol)
--

- fesul adran wasanaeth- yn ôl gradd y swydd- fesul gweithle (swyddfa, canolfan a phrif swyddfeydd ardal).

Mae'r Cyngor Sir bellach yn gweithredu'i Strategaeth Sgiliau ac yn cydnabod ei fod yn greiddiol i sicrhau fod gan y sefydliad y sgiliau dwyieithog ar hyn o bryd ac i'r dyfodol i ddarparu dewis iaith i'r cyhoedd.

Mae'r Cyngor Sir wedi gallu adrodd ar y dangosydd uchod eto eleni, gyda chymorth y system gyfrifiadurol adnoddau dynol, 'Northgate', ond mae'r dadansoddiad fesul gwasanaeth (4.1.1) wedi newid o ganlyniad i strwythur gwasanaeth newydd a ddaeth yn weithredol ar 1 Tachwedd 2013. Mae'r gwaith o lanhau'r data, yn ogystal ag ymdrechion i gynyddu nifer y dychweliadau, yn parhau.

Rhagwelir i'r dyfodol y bydd yn her i recriwtio a chynllunio'r gweithlu mewn rhai meysydd. Mae hyn yn bennaf oherwydd yr elfen gystadleuol o fewn y farchnad lafur gyda chyflogau a'r ffaith nad oes bellach gynllun hyfforddeion proffesiynol gan y sefydliad. Yn ogystal, bydd yr hinsawdd ariannol bresennol a'r toriadau sydd ynghlwm â hyn yn cynyddu'r risg o ran cynllunio'r gweithlu i'r dyfodol.

Dangosir yr ystadegau cyfredol isod:

Diffiniadau	
0	Dim Sgiliau
1	Yn gallu sgwrsio'n gyffredinol (cyfarchion, enwau, dywediadau, enwau lleoedd)
2	Yn gallu ateb ymholiadau syml sy'n ymwneud â'r gwaith
3	Yn gallu cynnal sgwrs â rhywun arall, gyda pheth petruster, am faterion gwaith arferol
4	Yn gallu siarad yr iaith yn y rhan fwyaf o sefyllfaoedd gyda rhai geiriau Saesneg
5	Rhugl – yn gallu cynnal sgwrs ac ateb cwestiynau, am gyfnod estynedig pan fo angen

4.1.1 Dadansoddiad fesul Gwasanaeth

Prif Weithredwr a Chyfarwyddwyr

Nifer staff - 8

Nifer dychweliadau - 6

% dychweliadau 75%

	L0	L1	L2	L3	L4	L5
Nifer (%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (17%)	0 (0%)	5 (83%)

Cyfadrn y Dirprwy Brif Weithredwr

Adnoddau

Nifer staff yn y gwasanaeth – 123

Nifer Dychweliadau – 112

% Dychweliadau – 91%

	L0	L1	L2	L3	L4	L5
Nifer (%)	3 (3%)	5 (4%)	6 (5.5%)	6(5.5%)	11 (10%)	81 (72%)

Trawsnewid Corfforaethol

Nifer staff yn y gwasanaeth – 35

Nifer dychweliadau – 25

% dychweliadau – 71%

	L0	L1	L2	L3	L4	L5
Nifer (%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (4%)	0 (0%)	3 (12%)	21 (84%)

Busnes y Cyngor

Nifer staff yn y gwasanaeth – 35

Nifer dychweliadau – 35

% dychweliadau – 100%

	L0	L1	L2	L3	L4	L5
Nifer (%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (3%)	1 (3%)	3 (9%)	30 (86%)

Cyfadrn Dysgu Gydol Oes

Nifer staff yn y gwasanaeth – 175

Nifer dychweliadau – 124

% dychweliadau – 71%

	L0	L1	L2	L3	L4	L5
Nifer (%)	2 (1%)	4 (3%)	7 (6%)	4 (3%)	23 (19%)	84 (68%)

Cyfadrn Cymuned

Gwasanaeth Darparu

Nifer staff yn y gwasanaeth – 540

Nifer dychweliadau – 308

% dychweliadau – 57%

	L0	L1	L2	L3	L4	L5
Nifer (%)	32 (10%)	29 (10%)	22 (7%)	18 (6%)	32 (10%)	175 (57%)

Gwasanaeth Tai

Nifer staff yn y gwasanaeth – 118

Nifer dychweliadau – 109

% dychweliadau – 92%

	L0	L1	L2	L3	L4	L5
Nifer (%)	4 (4%)	7 (6%)	4 (4%)	5 (4%)	13 (12%)	76 (70%)

Gwasanaeth Plant

Nifer staff yn y gwasanaeth – 92

Nifer dychweliadau – 56

% dychweliadau – 61%

	L0	L1	L2	L3	L4	L5
Nifer (%)	0 (0%)	7 (13%)	3 (5%)	3 (5%)	10 (18%)	33 (59%)

Gwasanaeth Oedolion

Nifer staff yn y gwasanaeth – 102

Nifer dychweliadau – 68

% dychweliadau – 67%

	L0	L1	L2	L3	L4	L5
Nifer (%)	2 (3%)	2 (3%)	2 (3%)	5 (7%)	14 (21%)	43 (63%)

Cyfadran Datblygu Cynaliadwy

Amgylchedd a Thechnegol

Nifer staff yn y gwasanaeth – 193

Nifer dychweliadau – 153

% dychweliadau – 79%

	L0	L1	L2	L3	L4	L5
Nifer (%)	4 (2.5%)	8 (5%)	4 (2.5%)	4 (2.5%)	22 (14.5%)	111 (73%)

Gwasanaeth Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd

Nifer staff yn y gwasanaeth – 102

Nifer dychweliadau – 83

% dychweliadau – 81%

	L0	L1	L2	L3	L4	L5
Nifer (%)	0 (0%)	9 (11%)	3 (3.5%)	3 (3.5%)	14 (17%)	54 (65%)

Gwasanaeth Datblygu Economaidd a Chymunedol

Nifer staff yn y gwasanaeth – 301

Nifer dychweliadau – 133

% dychweliadau – 44%

	L0	L1	L2	L3	L4	L5
Nifer (%)	10 (8%)	12 (9%)	8 (6%)	11 (8%)	17 (13%)	75 (56%)

4.1.2 Dadansoddiad yn ôl Graddfa Swydd

Prif Swyddogion

Nifer staff - 24

Nifer dychweliadau – 15

% dychweliadau – 63%

	L0	L1	L2	L3	L4	L5
%	0 (0%)	1 (7%)	0 (0%)	0 (0%)	3 (20%)	11 (73%)

Graddfeydd S01, S02 a P0

Nifer staff - 443

Nifer dychweliadau – 329

% dychweliadau – 74%

	L0	L1	L2	L3	L4	L5
%	3 (1%)	23 (7%)	13 (4%)	18 (5%)	53 (16%)	219 (67%)

Graddfa 1-6

Nifer staff - 1357

Nifer dychweliadau – 871

% dychweliadau – 64%

	L0	L1	L2	L3	L4	L5
%	54 (6%)	59 (7%)	48 (6%)	43 (5%)	106 (12%)	561 (64%)

4.1.3 Dadansoddiad Fesul Gweithle

Staff a leolir mewn swyddfa

Nifer staff yn y maes – 994

Nifer dychweliadau – 774

% dychweliadau – 78%

	L0	L1	L2	L3	L4	L5
Nifer (%)	12 (2%)	44 (5.5%)	28 (3.5%)	32 (4%)	105 (14%)	553 (71%)

Gofal Cymunedol

Nifer staff yn y maes – 289

Nifer dychweliadau – 212

% dychweliadau – 73%

	L0	L1	L2	L3	L4	L5
Nifer (%)	32 (15%)	25 (11.5%)	12 (6%)	14 (7%)	23 (10.5%)	106 (50%)

Gofal Preswyl

Nifer staff yn y maes – 205

Nifer dychweliadau – 92

% dychweliadau – 45%

	L0	L1	L2	L3	L4	L5
Nifer (%)	3 (3%)	5 (5%)	10 (11%)	6 (7%)	13 (14%)	55 (60%)

Canolfannau Hamdden

Nifer staff yn y maes – 212

Nifer dychweliadau – 59

% dychweliadau – 28%

	L0	L1	L2	L3	L4	L5
Nifer (%)	9 (15%)	6 (10%)	4 (7%)	6 (10%)	7 (12%)	27 (46%)

Amgueddfeydd, Archifau a Diwylliant

Nifer staff yn y maes – 45

Nifer dychweliadau – 21

% dychweliadau – 47%

	L0	L1	L2	L3	L4	L5
Nifer (%)	0 (0%)	0 (0%)	2 (9.5%)	2 (9.5%)	11 (52%)	6 (29%)

Llyfrgelloedd

Nifer staff yn y maes – 52

Nifer dychweliadau – 34

% dychweliadau – 65%

	L0	L1	L2	L3	L4	L5
Nifer (%)	1 (3%)	2 (6%)	3 (9%)	1 (3%)	1 (3%)	26 (76%)

Parciau

Nifer staff yn y maes – 8

Nifer dychweliadau – 6

% dychweliadau – 75%

	L0	L1	L2	L3	L4	L5
Nifer (%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (17%)	0 (0%)	0 (0%)	5 (83%)

Safleoedd Rheoli Gwastraff

Nifer staff yn y maes – 19

Nifer dychweliadau – 17

% dychweliadau – 89%

	L0	L1	L2	L3	L4	L5
Nifer (%)	0 (0%)	1 (6%)	1 (6%)	0 (0%)	2 (12%)	13 (76%)

4.2 Adnoddau Dynol a Sgiliau

Mae'n ofynnol i'r Cyngor Sir adrodd ar y dangosydd isod sy'n canolbwyntio ar y maes adnoddau dynol a datblygiad sgiliau ieithyddol er mwyn sicrhau bod gan y sefydliad y sgiliau angenrheidiol i ddarparu gwasanaethau dwyieithog i'r cwsmer.

DIG4 – Adnoddau Dynol – sgiliau

(a) nifer a % y staff (siaradwyr Cymraeg a dysgwyr) sydd wedi derbyn hyfforddiant yn y Gymraeg i lefel o gymhwyster penodol.

(b) Nifer a % y staff sydd wedi derbyn hyfforddiant ymwybyddiaeth iaith.

Isod darperir gwybodaeth am y niferoedd a fynychodd y gwahanol lefelau o gymhwyster hyfforddiant iaith a gynigir am y cyfnod adrodd:

Cymhwyster	Nifer
Cwrs Wlpan (mewnol)	12
Cwrs Wlpan (cwrs allanol)	1
Cwrs Canol Wlpan (cwrs allanol)	3
Cwrs Pellach (cwrs allanol)	5
Cwrs Pellach Parhad (cwrs allanol)	1
Cwrs Uwch Parhad (cwrs allanol)	1
Gloywi Iaith	7
CYFANSWM	30

Yn ogystal â'r cyrsiau isod, mae nifer fechan o staff wedi mynychu cwrs Cymraeg yn y Gweithle wedi'i ddarparu gan Brifysgol Bangor ac mae staff hefyd wedi mynychu cyrsiau preswyl yn Nant Gwrtheyrn.

Darperir elfen o hyfforddiant ymwybyddiaeth iaith dan y Cynllun Anwytho Staff. Mae'r nifer wedi lleihau peth ers llynedd o ganlyniad i leihad yn y nifer o staff sydd wedi cael eu recriwtio. Yn ystod y cyfnod adrodd dan sylw fe'i derbyniwyd gan y niferoedd a ganlyn:

Dyddiad	Niferoedd
Mai 2013	7
Mehefin 2013	3
Gorffennaf 2013	7
Tachwedd 2013	20
CYFANSWM	37

Yn ogystal, darparwyd elfen o hyfforddiant ymwybyddiaeth iaith fel rhan o'r broses Anwytho i'r Aelodau Etholedig newydd ym mis Mai, 2013.

Cyn dechrau tymor newydd o wersi iaith ym mis Medi, trefnwyd dwy sesiwn marchnata yn y Prif Adeilad er mwyn i staff gael dod i ddysgu mwy am yr ystod o wersi sydd ar gael ac fe gafwyd cyfle i staff gael sgwrs gyda'r tiwtoriaid iaith i ddod o hyd i'r cwrs mwyaf addas i'w gallu.

Am y tro cyntaf eleni, cynigwyd gwersi iaith ar lefel un i un ac mae 5 o uwch swyddogion yn mynychu ar hyn o bryd er mwyn cynyddu hyder wrth ddefnyddio'r Gymraeg mewn cyfarfodydd.

Mae'r Adain Adnoddau Dynol yn cydweithio'n agosach gyda'r gwasanaethau i fonitro cynnydd unigolion gydag amodau dysgu yn eu cytundebau cyflogaeth yn ogystal â monitro'r nifer o swyddi sy'n gofyn am siaradwr Cymraeg drwy'r broses recriwtio. Mae'r ffurflen asesu sgiliau iaith yn parhau i gael ei gynnwys yn y pecyn gwerthuso blynyddol ac yn cael ei ddefnyddio fel cyfle arall i geisio cadw'r awdit sgiliau'n gyfredol.

Er mwyn cyfrannu at y broses o godi ymwybyddiaeth staff newydd am fuddion cyflwyno dwyieithrwydd i'w plant o oedran cynnar, mae pecyn y mudiad TWF yn cael ei gynnwys fel rhan o'r pecyn Anwytho Staff.

5. Prif Ffrydio'r Gymraeg

Mae Llywodraeth y Cynulliad yn diffinio prif ffrydio fel yr angen i ystyried y Gymraeg ym mhob agwedd o waith y sefydliad. Golyga hyn gymryd pob cyfle i hyrwyddo a chefnogi'r Gymraeg, cyfrannu at weledigaeth y Llywodraeth o Gymru ddwyieithog a chynllunio a darparu gwasanaethau yn y ddwy iaith. Mae Llywodraeth y Cynulliad yn 'annog prif-ffrydio materion yn ymwneud â'r Gymraeg o fewn...Llywodraeth leol'. Nodir yn ogystal fod angen i 'egwyddorion prif ffrydio fod yn sail i'r gwaith o wneud polisi a darparu gwasanaethau ar draws holl gyfrifoldebau cyrff o'r fath.' Isod ceir rhai enghreifftiau o sut mae'r Cyngor Sir yn ceisio prif ffrydio'r Gymraeg.

5.1 'Mwy Na Geiriau'

Mae'r Cyngor Sir yn ymrwymedig i'r Fframwaith Strategol ar gyfer Gwasanaethau Cymraeg mewn Gwasanaethau Cymdeithasol a Gofal Cymdeithasol a luniwyd gan Llywodraeth Cymru. Cydnabyddir bod gan sefydliadau gyfrifoldeb i adnabod ac i ymateb i angen ieithyddol fel rhan greiddiol o ofal ac i wneud hynny trwy 'gynnig rhagweithiol' o ddewis iaith. Mae Cyngor Sir wedi gosod rhaglen weithredu yn ei

Ile, sydd wedi ei mabwysiadu gan y Penaethiaid ac wedi ei chraffu gan y Grŵp Iaith. Credwn yn gryf mai ond drwy berchnogaeth gorfforaethol y gwireddir amcanion y strategaeth. Barn y Cyngor Sir ydi ein bod yn gyffredinol yn cwrdd â gofynion y Strategaeth sydd yn ddisgwyliedig ar y pwynt yma yn y rhaglen. Bydd cyfeiriad at gynnydd yn Adroddiad Blynyddol y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol at Arolygaeth Gofal a Gwasanaethau Cymdeithasol Cymru.

5.2. Cynlluniau Gweithredu Gwasanaeth

Mae'r gwasanaethau wedi derbyn cais am adroddiadau cynnydd yn erbyn targedau'r cynlluniau gweithredu gwasanaeth a gwblhawyd y 2 flynedd yn ôl fel rhan o'r Cynllun Hyrwyddo a Hwyluso Gweithleoedd Dwyieithog a ariannwyd gan Fwrdd yr Iaith. O'r ymatebion sydd wedi dod i law hyd yn hyn, ceir rhai enghreifftiau o arfer da gan wasanaethau unigol:

- Mae ymgynghorydd allanol sy'n gweithio gyda'r Gwasanaeth Tai wedi bod yn dysgu gair Cymraeg y dydd a brawddeg yr wythnos ers peth amser ac wedi datgan y bwriad i fynd i Nant Gwrtheyrn i ddysgu Cymraeg. Erbyn hyn mae'r unigolyn yn deall lefel uwch o Gymraeg.
- Mynegwyd awydd i arddangos gwybodaeth weledol o fewn un gwasanaeth i annog y defnydd o'r Gymraeg.

5.3 Grŵp Tasg Iaith

Mae aelodaeth y Grwp Tasg Iaith wedi cael ei adolygu ac fe'i gadeirir gan y Deilydd Portffolio Iaith, Arweinydd y Cyngor Sir. Mae Cadeirydd y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol hefyd yn aelod er mwyn sicrhau bod plethiant digonol gyda'r gyfundrefn sgriwtini. Yn ddiweddar, treuliodd y Grwp amser yn ystyried goblygiadau'r Safonau Iaith arfaethedig i'r sefydliad gan fewnbynnu i ymateb ffurfiol y Cyngor Sir i Gomisiynydd y Gymraeg.

Mae aelodaeth y Grwp Tasg Iaith wedi cael ei adolygu ac fe'i cadeirir gan y Deilydd Portffolio Iaith, Arweinydd y Cyngor Sir.

5.4 Fforwm Iaith

Ers y cyfnod adrodd diwethaf, mae'r Fforwm Iaith bellach wedi'i sefydlu ac wedi cyfarfod tair gwaith. Mae sefydlu'r Fforwm yma yn rhan greiddiol o Gynllun Corfforaethol y Cyngor ac yn fodd i hyrwyddo datblygiad a chynaliadwyedd y Gymraeg fel iaith fyw a ffyniannus, fydd yn amlwg ym mhob agwedd fywyd a gwaith dinasyddion a chymunedau'r Ynys. Disgwylir i'r Fforwm tros y blynyddoedd nesaf chwarae rhan allweddol yn natblygiad polisiau a gweithdrefnau effeithiol i gynnal a hyrwyddo twf yr iaith ar yr Ynys. Ceir cynrychiolaeth lefel uchel o blith nifer o gyrrff allweddol ar y Fforwm sy'n sicrhau ystod o sgiliau a phrofiadau i gyfrannu at y nodau ac amcanion yn llwyddiannus.

Mae'r Fforwm yn ystyried y meysydd blaenoriaeth ar hyn o bryd a fydd yn sail i greu Cynllun Gweithredu cadarn i'r dyfodol. Rhagwelir y bydd ffocws ar:

- Ddylanwadu ar y sefydliadau a'r datblygiadau mawr sydd yn dod i'r ynys
- Hunaniaith a sgiliau ieithyddol pobl ifanc
- Mapio'r ddarpariaeth sydd ar gael ar lefel partneriaethol

5.5 Technoleg Gwybodaeth

5.5.1 Y Wefan a Chyfringau Eraill

Yn dilyn arolwg o wefannau Cynghorau Sir yn ôl yn 2010, cymeradwywyd y Cyngor Sir ar safon ac ansawdd y ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg.

Mae'r Cyngor yn parhau i sicrhau bod pob tudalen cynnwys yn ddwyieithog ynghyd â phob dogfen a ffurflen atodol. Yn ogystal, cynigir profiad gwe-lywio ieithyddol hwylus o fewn y safle gydag ansawdd y Gymraeg yr un mor gywir â'r Saesneg.

Mae'r Cyngor Sir yn parhau i ymestyn y ddarpariaeth sydd ar gael trwy gyfrwng y Wefan trwy'r dulliau a ganlyn:

- trwy ddarparu 'Facebook' yn ddwyieithog (mae 369 o ddilynwyr cyfrwng Cymraeg ar hyn o bryd o'i gymharu â'r 194 o ddilynwyr yn 2013);
- trwy ddarparu'r cyfrwng 'Twitter' yn ddwyieithog (mae 1236 o ddilynwyr cyfrwng Cymraeg ar hyn o bryd o'i gymharu â'r 420 o ddilynwyr yn 2013);
- trwy'r rhaglen Modern Gov sydd ar hyn o bryd yn darparu cofnodion pwyllgorau'n ddwyieithog ac a ddefnyddiwyd i gyflwyno canlyniadau'r etholiad lleol yn fyw ar 3 Mai, 2013 ac etholiad Cynulliad Cymru (Ynys Môn) yn Awst, 2013.
- trwy'r rhaglen Modern Gov, cyhoeddwyd rhestr ddwyieithog o ddiddordebau, rhoddion a lletygarwch yr Aelodau Etholedig.
- trwy ddarparu safle ddwyieithog twristiaeth Croeso Môn – bydd y safle wedi'i chwblhau erbyn Ebrill, 2014.

5.6 Asesu Effaith Cydraddoldeb

Rydym yn parhau i weithio tuag at sicrhau ymagwedd gyson ar draws yr awdurdod yn nhermau cwblhau asesiadau effaith cadarn. Mae templed a chanllawiau – sy'n cynnwys canllawiau manwl yn seiliedig ar ddogfen 'Cyngor ar brif ffrydio'r laith Gymraeg' Bwrdd yr laith – ar gael ar ein mewnwyd ac mae'r Uned Bolisi'n parhau i ddarparu cefnogaeth a chynghor i wasanaethau.

Er mwyn integreiddio a phrif lifo ystyriaethau cydraddoldeb ymhellach, rydym yn bwriadu sicrhau aliniad agosach rhwng y broses asesu effaith ar gydraddoldeb a rheoli prosiectau o fewn yr Awdurdod. Bydd sgrinio cychwynnol yn digwydd ar gychwyn prosiectau ac yn parhau i fod yn rhan annatod o'r broses.

6. Dadansoddiad o Berfformiad fesul Blaenoriaeth/Targed

Adroddir isod gynnydd yn erbyn y prif flaenoriaethau a risgiau:

Gweithred	Targed	Diweddariad
Gweithredu Rhaglen Trawsnewid y Cyngor	Yn dilyn yr etholiad, sicrhau fod strwythurau llywodraethu a chraffu mewn lle.	Deilydd Portffolio Iaith wedi'i benodi. Gweithgor Iaith yn cyfarfod dan gadeiryddiaeth y Deilydd Portffolio Iaith.
Gweithredu'r Strategaeth 'Mwy na Geiriau'	Adrodd ar gynnydd y rhaglen waith erbyn 1/4/14	Gweler 5.1.
Ymgorffori'r Cynlluniau Gweithredu Gwasanaeth i'r Cynlluniau Busnes	Datblygu cyfres o ddangosyddion perfformiad erbyn 1/9/13	Rhai gwasanaethau wedi adrodd ar gynnydd – gweler 5.2.
Datblygu Sail Tystiolaeth ar gyfer yr Iaith Gymraeg	Cwblhau erbyn Rhagfyr, 2013 ar ôl derbyn ystadegau'r Cyfrifiad	Drafft o'r wedd gyntaf wedi'i dderbyn. Fersiwn derfynol ar gael yn ystod Gwanwyn 2014.
Cynnal Aseidiadau Effaith ieithyddol ar bolisiau a chynlluniau'r Cyngor Sir	Rhan o Gynllun Gweithredu'r Strategaeth Cydraddoldeb a fabwysiedir erbyn 1/4/12	Gweler y cynnydd yn y maes hwn dan y pennawd 5.6.
Datblygu'r maes contractau	Gweler 3.1.4.	Gweler 3.1.4.
Gweithredu'r Safonau Iaith	Sefydlu gweithdrefnau priodol i gwrdd â'r Safonau Iaith.	Wedi darparu ymateb i'r Ymchwiliad ar y Safonau Iaith.

Yn ychwanegol at yr uchod, mae colli un swydd amser llawn yn yr **Uned Gyfieithu** fel rhan o arbedion effeithiolrwydd blwyddyn ariannol 2011/12 yn parhau'n risg

Hefyd, mae'r ffaith bod y Cyngor wedi diddymu'r **Cynllun Hyfforddeion** ers sawl blwyddyn bellach, fel rhan o'r arbedion effeithlonrwydd, yn peri risg i'r Gymraeg. Roedd y cynllun hwn yn bwysig o ran cynllunio olyniaeth o fewn y gweithlu gogyfer y dyfodol.

7. Enghreifftiau o Arfer Da

7.1 Datblygu Sail Tystiolaeth ar gyfer yr Iaith Gymraeg

Wrth ystyried nodweddion cymdeithasol ac economaidd yr ynys a'r angen i hyrwyddo a gwarchod ei diddordebau trwy greu a chefnogi cymunedau cynaliadwy a datblygu'r economi, mae'r Cyngor Sir yn cydnabod yr angen i greu sail tystiolaeth gadarn am yr iaith Gymraeg a'i diwylliant. I gwrdd â'r angen hwn, dan raglen waith yr Ynys Ynni, mae'r Cyngor Sir a'r Uned Polisi Cynllunio ar y Cyd wedi comisiynu

Astudiaeth Gwaelodlin o'r laith Gymraeg ym Môn. Bydd y waelodlin hon yn rhoi darlun cynhwysfawr a chywir am statws a llewyrch y Gymraeg a fydd yn sail gadarn ar gyfer paratoi a llywio polisiâu a strategaethau, asesu effaith datblygiadau newydd a negydu manteision cymunedol/camau lliniaru gyda darpar ddatblygwyr. Rhagwelir y bydd y gwaith hwn wedi'i gwblhau cyn yr haf. Yn ogystal, mae Arolwg Taith ac laith Gwynedd ac Ynys Môn wedi'i gynnal sydd hefyd yn ffynhonnell tystiolaeth ddefnyddiol.

7.2. Defnydd o Gyfryngau Newydd i Hyrwyddo'r Gymraeg

Mae'r Cyngor Sir yn cydnabod llwyddiant cyfryngau megis 'Facebook' a 'Twitter' er mwyn cynyddu'r deialog trwy gyfrwng y Gymraeg gyda dinasyddion. Mae dilynwyr cyfrwng Cymraeg 'Facebook' a 'Twitter' y Cyngor Sir wedi cynyddu eto eleni (gweler 5.5.1.) Bu'r defnydd o dechnoleg wrth gyhoeddi canlyniadau'r etholiad lleol yn fyw yn 2013 hefyd yn ddefnydd dyfeisgar o dechnoleg i hyrwyddo democratiaeth leol yn ddwyieithog.

7.3. Siartr laith ar gyfer Ysgolion

Ar 14 Chwefror, 2014 cynhaliwyd cynhadledd i Brifathrawon i godi ymwybyddiaeth am fuddiannau cyflwyno Siartr laith i Ysgolion. Byddai'r Siartr hwn yn gosod fframwaith mewn lle ar gyfer hybu'r defnydd o'r Gymraeg yn addysgol a chymdeithasol mewn ysgolion. Yn dilyn gwerthusiad o'r adborth cadarnhaol a gafwyd i'r gynhadledd, rhoddir ystyriaeth i'r ffordd ymlaen.

7.4. Cynllun Cyfieithu Cymunedol

Mae Gweithgor Cynllun Cyfieithu Cymunedol wedi'i sefydlu ers Medi 2013 gan y Cyngor Sir, y Fenter laith, Medrwn Môn a Chymdeithas Cyfieithwyr Cymru er mwyn datblygu model cynaliadwy o ddarparu gwasanaeth cyfieithu cymunedol i'r ynys. Mae'r ffocws gwaith yn edrych ar ffynonellau grantiau posibl a'r potensial i hyfforddi unigolion i gyfieithu ar y pryd o fewn eu cymunedau. Mae'r gwaith hwn yn enghraifft o geisio prif lifo'r iaith ar lefel strategol yn gymunedol.

8. Cyhoeddi Gwybodaeth ar Berfformiad

Cyflwynir yr Adroddiad Monitro i gyfarfod y Grwp Tasg laith ar 20 Mai, 2014 a'r Pwyllgor Gwaith ar 9 Mehefin, 2014

Bydd yr adroddiad hwn ar gael ar gyfer y cyhoedd ar wefan y Cyngor Sir ac mewn llyfrgelloedd ar yr ynys.

Atodiad 1 – Amserlen a Chynllun Gweithredu'r Cynllun Iaith (2011-14)

Cynllunio Gwasanaeth Dwyieithog

Amcan	Gweithred	Amserlen / Targed	Cyfrifoldeb	Cynnydd at 1/6/14
<p>Polisiau a Mentrau Newydd</p> <p>Byddwn yn parhau i brif ffrydio'r Gymraeg i bolisiau, strategaethau a phenderfyniadau allweddol trwy gryfhau ein trefniadau.</p>	<p>Cynnal asesiadau effaith ar bolisiau, strategaethau a phenderfyniadau allweddol y Cyngor Sir.</p>	<p>Hyfforddiant ar gael i staff allweddol yn ystod Tachwedd, 2011.</p> <p>Templed a threfn gorfforaethol mewn lle erbyn 1/4/12.</p>	<p>Penaethiaid Gwasanaeth gyda'r Uned Bolisi yn cynnig arweiniad.</p>	<p>Gweler 5.6.</p>
<p>Gweinyddiaeth Fewnol</p> <p>Byddwn yn parhau i gynyddu'r defnydd o'r Gymraeg o fewn gweinyddiaeth fewnol y Cyngor.</p>	<p>Cynnal y prosiect 'Newid Agweddau - Cynyddu'r Defnydd o'r Gymraeg o fewn y Weinyddiaeth' dan Gynllun Gweithleoedd Dwyieithog Bwrdd yr Iaith trwy gynnal sesiynau ymwybyddiaeth iaith a darparu pecynnau i uwch swyddogion a rheolwyr, comisiynwyr ac aelodau'r Pwyllgor Gwaith.</p>	<p>31/12/11</p>	<p>Ymgynghorydd allanol dan nawdd Bwrdd yr Iaith Gymraeg.</p>	<p>Prosiect wedi'i gwblhau'n llwyddiannus ac Adroddiad Diwedd Prosiect wedi'i ddarparu i Fwrdd yr Iaith erbyn 31/3/12</p>
<p>Byddwn yn annog gwasanaethau i gynyddu'r defnydd o'r Gymraeg yn fewnol</p>	<p>Cynnal cynllun Pencampwyr Iaith o fewn y gwasanaethau</p> <p>Penaethiaid Gwasanaeth i lunio Cynlluniau Gweithredu Gwasanaeth</p> <p>Monitro cynnydd yn y defnydd o'r Gymraeg trwy ddata'r Uned Gyfieithu.</p>	<p>Parhaus</p> <p>1/4/12</p> <p>Parhaus</p>	<p>Penaethiaid Gwasanaeth/Uned Bolisi</p> <p>Penaethiaid Gwasanaeth/Uned Bolisi</p> <p>Uned Bolisi/Adain Gyfieithu</p>	<p>Canllaw gweithredu wedi'i baratoi i Bencampwyr</p> <p>Parhau i ddadansoddi'r patrymau defnydd o'r Gymraeg.</p> <p>Byddwn yn anwytho Aelodau Etholedig newydd ar egwyddorion y Cynllun Iaith.</p>

Atodiad 1 – Amserlen a Chynllun Gweithredu'r Cynllun Iaith (2011-14)

Cyflwyno Gwasanaeth Dwyieithog

Amcan	Gweithred	Amserlen / Targed	Cyfrifoldeb	Cynnydd at 1/6/14
<p>Gwasanaethau ar Gontract</p> <p>Byddwn yn sicrhau ein bod yn cyfleu ac yn monitro gofynion y Cynllun Iaith i gyrff trydydd parti sy'n darparu gwasanaeth trwy gontract ar ran y Cyngor.</p>	<p>Cynnal archwiliad o sampl o gontractau i sicrhau cydymffurfiaeth ieithyddol.</p> <p>Diweddarau'r Canllawiau i Staff ar osod gwasanaethau trwy gontract i gyd-fynd ag egwyddorion 'Canllaw Caffael' Bwrdd yr Iaith</p>	<p>Llunio rhaglen dreigl o gontractau i'w harchwilio erbyn 1/4/12</p> <p>30/6/12</p>	<p>Uned Bolisi i arwain mewn ymgynghoriad â Phenaethiaid Gwasanaeth.</p> <p>Uned Bolisi</p>	<p>Lithriad yn y targed hwn oherwydd gofynion eraill.</p> <p>Wedi cychwyn adolygu gofynion y 'Canllaw Caffael'.</p> <p>Cynhyrchu Strategaeth Gomisiynu ar gyfer y Cyngor erbyn Medi, 2013. Cofrestr gychwynnol o brif gontractau'r Cyngor wedi'i gwblhau.</p> <p>Gweler 3.1.4.</p>
<p>Gwasanaeth Ieuenctid</p> <p>Byddwn yn sicrhau fod y Gwasanaeth Ieuenctid yn hyrwyddo'r defnydd o'r Gymraeg</p>	<p>Adrodd i Fwrdd yr Iaith yn yr Adroddiad Monitro ar sut y gwnaeth y Gwasanaeth hyrwyddo'r defnydd o'r Gymraeg a chynyddu'r cyfleoedd i ddefnyddio'r iaith.</p> <p>Darparu hyfforddiant ymwybyddiaeth iaith i arweinyddion y Clybiau Ieuenctid.</p> <p>Adnabod pencampwr iaith ar gyfer y Bartneriaeth Plant a Phobl Ifanc</p>	<p>Yn flynyddol</p> <p>3/9/11</p> <p>31/12/11</p>	<p>Rheolwr y Bartneriaeth Plant a Phobl Ifanc/Rheolwr y Gwasanaeth Ieuenctid</p> <p>Menter Iaith Môn mewn ymgynghoriad â'r Cyngor.</p> <p>Rheolwr y Bartneriaeth Plant a Phobl Ifanc</p>	<p>Darparwyd adroddiad ar hyn.</p> <p>Cynhaliwyd yr hyfforddiant yn llwyddiannus.</p> <p>Pencampwr iaith wedi'i adnabod ond adnabyddir cyfleoedd pellach yn sgil Rhesymoli Partneriaethau.</p>

Atodiad 1 – Amserlen a Chynllun Gweithredu'r Cynllun Iaith (2011-14)

Delio â'r cyhoedd sy'n siarad Cymraeg

Amcan	Gweithred	Amserlen / Targed	Cyfrifoldeb	Cynnydd at 1/6/14
Gwasanaethau Trwy Gyfrwng y Gymraeg Byddwn yn ail godi ymwybyddiaeth staff	Ailgyhoeddi canllawiau i staff sy'n cynnig arweiniad ar ddarparu gwasanaeth yn dewis iaith y defnyddiwr.	Wrth gyhoeddi'r Cynllun Iaith diwygiedig.	Uned Bolisi.	Wedi'i gwblhau.
Byddwn yn hyrwyddo defnydd o'r Gymraeg mewn cyfarfodydd	Darparu Canllaw Cyfarfodydd Dwyieithog Darparu hyfforddiant ar egwyddorion y Canllaw ar gyfer Cadeiryddion	1/4/12 1/9/12	Uned Bolisi Adnoddau Dynol	Gwaith wedi ei gychwyn. Canllaw Cyfarfodydd Dwyieithog ar fewnrwyd y Cyngor. Bydd y Canllaw yn cael ei rannu yn ystod Anwytho'r Aelodau Etholedig newydd. Cynllun Cyfieithu Cymunedol yn cyfrannu at y nod hwn ar lefel cymunedol
Byddwn yn monitro ansawdd deunydd ysgrifenedig a gynhyrchir.	Darparu gwasanaeth golygu gwaith trwy'r Adain Gyfieithu	Parhaus	Adain Gyfieithu	Parhaus.
Byddwn yn monitro ansawdd y gwasanaeth a gynigir trwy gyfrwng y Gymraeg	Comisiynu hapwiriad o ansawdd gwasanaethau Derbyn adroddiadau gwasanaeth ar y defnydd o'r Gymraeg	Yn ystod 2013 os yw arian yn caniatáu (cynhaliwyd y diwethaf yn 2010) Blynyddol	Comisiynu ymgynghorydd allanol i ymgymryd â'r gwaith. Penaethiaid Gwasanaeth/Uned Bolisi	Hyn wedi digwydd fel rhan o'r Arolwg Dinasyddion a gynhaliwyd yn ystod Mawrth 2012. Mae cais am ddiweddariad cynnydd ar y Cynlluniau Gweithredu wedi'i gyflwyno i'r gwasanaethau.

Atodiad 1 – Amserlen a Chynllun Gweithredu'r Cynllun Iaith (2011-14)

Wyneb cyhoeddus y Cyngor

Amcan	Gweithred	Amserlen / Targed	Cyfrifoldeb	Cynnydd at 1/6/14
Byddwn yn hyrwyddo'r Gymraeg trwy dechnoleg gwybodaeth.	Ffurflenni cais am swyddi ar gael ar y lein	Gorffennaf/Awst, 2012	Adain Adnoddau Dynol/Rheolwr y Wefan	Gwaith o fewn targed.
	System democratiaeth newydd ar gael ar y wefan gyda gwybodaeth am Aelodau Etholedig, cofnodion, ymgynghoriadau dwyieithog ac e-petisiwn.	Gorffennaf/Awst, 2012	Adain Technoleg Gwybodaeth	Gwaith o fewn targed.
	Portal mynediad newydd i denantiaid tai i'w galluogi i wneud apwyntiad gyda'r Cyngor a chofnodi ceisiadau cynnal a chadw (a dilyn cynnydd) ar y lein.	Ebrill, 2013	Adain Technoleg Gwybodaeth	Bydd ar gael dros yr haf (Bydd tenantiaid hefyd yn gallu gweld balans eu cyfrif rhent drwy'r portal newydd)
	Sicrhau fod polisi 'Twitter' mewn lle.	Rhagfyr, 2012	Adain Technoleg Gwybodaeth	Gwaith o fewn targed.
	Sefydlu Fforwm Twristiaeth	Ebrill, 2012	Adain Technoleg Gwybodaeth	Hyn yn digwydd.
Byddwn yn parhau i sicrhau fod holl arwyddion y Cyngor yn gwbl ddwyieithog	Byddwn yn parhau i weithredu'r drefn bresennol	Anelu at 100% cydymffurfiaeth	Gwasanaeth Priffyrdd	Cyflawni hyn.
	Cyhoeddi rhestr enwau lleoedd ar wefan y Cyngor	Ebrill, 2012	Uned Bolisi/Gwasanaeth Priffyrdd	Rhestr wedi'i chyflwyno i'r Grŵp Tasg Iaith ar 22 Mai 2012.

Atodiad 1 – Amserlen a Chynllun Gweithredu'r Cynllun Iaith (2011-14)

Gweithredu ac arolygu'r Cynllun

Amcan	Gweithred	Amserlen / Targed	Cyfrifoldeb	Cynnydd at 1/6/13
Byddwn yn gweithredu Strategaeth Sgiliau Iaith y Cyngor	Cryfhau ein trefniadau monitro sgiliau ieithyddol staff fesul adran, gradd a gweithle gyda chefnogaeth meddalwedd Northgate trwy:	Yn flynyddol	Penaethiaid Gwasanaeth	Hyn wedi digwydd yn Rhagfyr, 2011. Dynodiad iaith swyddi ar gael ac yn parhau i gael eu rhoi ar y system gyfrifiadurol Adnoddau Dynol/ Cyflogau. System werthuso swyddi newydd yn cyfarch y rhain. Gweler cynnydd dan 4.2.
	Ddiweddarau'r Awdit Sgiliau drwy'r broses werthuso	Rhagfyr, 2011 ac yna'n flynyddol.	Penaethiaid Gwasanaeth	
	Gynnal Awdit Swyddi	Cychwyn y broses Rhagfyr, 2011 a chwblhau erbyn diwedd Mawrth, 2012	Penaethiaid Gwasanaeth	
	Gymharu anghenion sgiliau gyda'r sgiliau sydd ar gael	Ebrill-Mai, 2012	Penaethiaid Gwasanaeth	
	Cryfhau sgiliau trwy adnabod anghenion hyfforddiant a monitro cynnydd staff yn erbyn targedau	Mehefin-Awst, 2012 (cwblhau'r gwaith)	Penaethiaid Gwasanaeth	
Byddwn yn darparu hyfforddiant iaith Gymraeg i staff	Darperir gwersi yn flynyddol trwy'r Adain Adnoddau Dynol	Adroddir ar y nifer sy'n mynychu hyfforddiant yn yr Adroddiad Monitro Blynnyddol i Fwrdd yr Iaith Gymraeg	Adain Adnoddau Dynol	Hyn wedi digwydd.

Atodiad 1 – Amserlen a Chynllun Gweithredu'r Cynllun Iaith (2011-14)

Amcan	Gweithred	Amserlen / Targed	Cyfrifoldeb	Cynnydd at 1/6/13
Byddwn yn darparu hyfforddiant ymwybyddiaeth iaith	Darparu hyfforddiant ymwybyddiaeth iaith fel rhan o'r pecyn anwytho i staff newydd	Cynhelir y sesiynau unwaith y mis (yn ddibynnol ar niferoedd)	Adain Adnoddau Dynol	Hyn yn digwydd yn rheolaidd.
	Darparu hyfforddiant ymwybyddiaeth iaith i staff y Canolfannau Hamdden fel rhan o'r Cynllun Gweithleoedd Dwyieithog a noddir gan Fwrdd yr Iaith.	Tachwedd-Rhagfyr, 2012	Ar y cyd gyda 3 Cyngor Sir arall.	Cyngor wedi cymryd rhan yn y Cynllun.
	Darparu modiwl ar y Gymraeg i staff ar y fewnrwyd fel rhan o'r pecyn e ddysgu ar Gydraddoldeb	Ebrill, 2012	Adain Adnoddau Dynol.	Trwydded y meddalwedd heb ei adnewyddu oherwydd y gost. Ystyried opsiynau eraill.
Byddwn yn sicrhau fod cwynion yn cael eu hymdrin â hwy yn unol â safonau corfforaethol y Cyngor Sir	Ymgorffori'r iaith Gymraeg i'r model corfforaethol 'Pryderon a Chwynion' fel bod modd datrys achosion cyn iddynt fynd yn rhy ddyrys.	Model yn cael ei gyflwyno ar ôl etholiad lleol 2012	Swyddog Cwynion Corfforaethol	Gweler 3.2 yn yr adroddiad monitro.
Byddwn yn sicrhau ein bod yn monitro cydymffurfiaeth â gofynion y Cynllun Iaith	Cylch Gorchwyl y Grŵp Tasg Iaith wedi 'i adolygu i fonitro cynnydd ac adnabod risgiau.	Cyfarfodydd chwarterol. Derbyn ystadegau ar benodiadau i swyddi yn chwarterol. Adrodd ar unrhyw risgiau neu fylchau mewn perfformiad i sylw'r Pwyllgor Trosolwg Corfforaethol i'w craffu'n ymhellach fel bo'r angen.	Uned Bolisi yn cydlynu.	Hyn yn digwydd.

Cwestiynau Meysydd Blaenoriaeth – Gwasanaeth Ieuenctid

Mewn ymateb i'r cwestiynau y gofynnwyd, gallwn adrodd fel a ganlyn o ran 2013/14:

1. Darpariaeth

Darperir y gwasanaeth ar lefel (iii) – darpariaeth gynhwysfawr.

Nifer o Glybiau Ieuenctid lle mae'r staff i gyd yn rhugl yn y Gymraeg, a'r gwasanaeth yn gwbl ddwyieithog	27 clwb
Nifer o Glybiau Ieuenctid lle mae o leiaf un aelod o staff yn rhugl yn y Gymraeg, a'r lleill yn Gymraeg ail iaith.	3 chlwb
Nifer o Glybiau Ieuenctid lle mae'r staff i gyd yn Gymraeg ail-iaith	0
Nifer o Glybiau lle mae o leiaf un aelod o staff yn rhugl yn y Gymraeg bob nos.	30 allan o 30 clwb
Cytundeb lefel gwasanaeth gyda'r Urdd a'r Ffermwyr Ifanc i gynnal rhwydwaith o glybiau Cymraeg ar draws yr ynys, ar gyfer plant ac ieuenctid.	6 clwb C Ff I Urdd – 13 darpariaeth cymunedol yn cynnwys Aelwydydd, Uwch Adrannau ac Adrannau. Gweithgarwch mewn 48 allan o'r 53 Ysgol.
Cytundeb lefel gwasanaeth gyda'r Urdd a'r Ffermwyr Ifanc i gynnal rhaglen eang o weithgareddau drwy gyfrwng y Gymraeg, yn cynnwys Eisteddfodau, Chwaraeon, Cystadlaethau Adloniant, Siarad Cyhoeddus, Rali Weithgareddau, Cystadlaethau Barnu Stoc. Darperir rhaglen eang o hyfforddiant drwy gyfrwng y Gymraeg ar gyfer yr holl gystadlaethau gan y 2 Fudiad. Mae'r mwyafrif o'r gweithgareddau yn arwain at gyfle i gystadlu ar lefel Cenedlaethol yn y Gymraeg. Hefyd, mae'r Urdd a'r Ffermwyr Ieuaic wedi cynnig amrediad o gyrsiau i bobl ifanc sydd wedi arwain at achrediadau cenedlaethol a lleol.	
Gwasanaeth Bws All-ymestyn ar y cyd hefo Mudiadau Gwirfoddol yn gwbl ddwyieithog.	3 neu 4 noson yr wythnos
Prosiect Fforymau Ieuenctid (Partneriaeth Plant ac Ieuenctid a Lleisiau Lleol - Medrwn Môn). Cynhelir 5 Fforwm Dalgylch, un Fforwm Sirol, a nifer o weithgareddau tasg a gorffen eraill.	6 Fforwm Ieuenctid
Yn ychwanegol mae gan yr Urdd Fforwm Ieuenctid, a'r Ffermwyr Ifanc wrthi'n ail-sefydlu.	2 Fforwm Ieuenctid
Canolfan Wobr Dug Caeredin - 8	7 yn ddwyieithog
Grwpiau ennill achrediadau mewn Cynlluniau Cyrhaeddiad Ieuenctid (ASDAN), Agored Cymru	15 grŵp

Atodiad 2 – Cwestiynau Meysydd Blaenoriaeth

Apwyntiwyd Gweithiwr Ieuenctid i weithio ym mhob Ysgol, i gynnig cefnogaeth i bobl ifanc sydd mewn perygl o ddadurthio hefo addysg ffurfiol. Cynigiwyd amrediad o gyrsiau, a thrwy weithio hefo Urdd Gobaith Cymru, cynigiwyd hyfforddiant eang ym maes Gweithgareddau Awyr Agored – maes lle yn draddodiadol mae siaradwyr Cymraeg sy'n gallu cefnogi'r math yma o weithgareddau'n brin.	4 allan o'r 5 Ysgol uwchradd a'u dalgylchoedd yn cynnig gwasanaeth Cymraeg
---	--

2. Cydweithio â phartneriaid

Mae yna Gytundeb Lefel Gwasanaeth gyda'r Urdd a'r Ffermwyr Ifanc i gynnig clybiau a gweithgareddau Cymraeg ar lefel ardal, sir a chenedlaethol.

Mae'r Urdd wedi gweithio'n galed i ddatblygu eu Rhaglen Hyfforddiant i gynnig amrediad o gyrsiau achrededig i bobl ifanc drwy gyfrwng y Gymraeg gan gynnwys modiwlau cyrsiau i Arweinyddion Iau; Achrediadau Canwio; Cymorth Cyntaf, a Chynhyrchu Fideo Digidol. Maent hefyd wedi cynnal cyrsiau sgiliau i Arweinyddion i fedru arwain gwaith hefo grwpiau o ieuenctid. Mae hyn yn ychwanegol at y gweithgaredd eang sy'n digwydd yn flynyddol i baratoi plant ac ieuenctid at yr Eisteddfodau Cylch, Sirol a Chenedlaethol.

Darperir rhaglenni safonol gan y Clybiau Ffermwyr Ieuaic drwy gydol y flwyddyn yn y 6 chlwb, a rhaglen sirol eang o weithgareddau amrywiol. Darperir hyfforddiant drwy gyfrwng y Gymraeg gan y mudiad ar gyfer swyddogion, ac mae'r clybiau a'r Ffederasiwn Sirol yn cynnig hyfforddiant mewn meysydd mor eang â Barnu Stoc, Siarad Cyhoeddus, Darllen, Adloniant a Pherfformio. Ehangwyd eu rhaglen eleni i gynnwys Diwrnod Gwaith Maes.

Mae gan yr Urdd Fforwm Ieuenctid bywiog iawn, ac mae'r Ffermwyr Ieuaic yn y broses o ail-sefydlu Fforwm. Mae Llais NI bellach yn cyd-weithio hefo prosiect Llais Lleol (Menter Môn) i ddatblygu sgiliau democratiaeth ymysg pobl ifanc e.e. Cynhaliwyd 'Hawl i Holi' hefo Panel yn cynnwys Aelod Seneddol, Aelod Cynulliad, Arweinydd y Cyngor, a Phrif Weithredwr y Cyngor ar Ynys Ynni a'i oblygiadau i ieuenctid y sir. Gwasanaeth yn gwbl ddwyieithog.

Yn ystod 2013-14 trosglwyddwyd Canolfan Ieuenctid Penmynydd i'r Urdd i ddatblygu Canolfan Ieuenctid Wledig i sefydlu canolfan i'r Mudiad ar yr ynys a'i hyrwyddo fel canolfan i ddatblygiadau Cymraeg a gwledig ar yr ynys. Mae'r adeilad wedi ei chymeryd drosodd ac yn cynnig cartref graenus i lu o weithgareddau a chyfarfodydd gan y Mudiad, ac maent hefyd yn cynnig llety i'r Clwb Ffermwyr Ieuaic Lleol, a sawl chymdeithas i oedolion o'r gymuned leol, ac felly yn hyrwyddo a chadw diwylliant Cymraeg yn yr ardal. .

Cyd-weithiodd Gweithiwr Datblygu Achredu'r Gwasanaeth Ieuenctid gyda'r Urdd, drwy'r Cynllun Potensial, a chynigiwyd cyfleoedd i bobl ifanc gwblhau cyrsiau fel Ysgrifennu Creadigol, a Chyrsiau Gweithgareddau Awyr Agored drwy gyfrwng y Gymraeg. Mae'r Urdd hefyd wedi bod yn allweddol i gefnogi'r gwaith i ddatblygu staff y gwasanaeth ieuenctid i fedru cynnig yr elfen alldeithiau o Wobr Dug Caeredin.

Atodiad 2 – Cwestiynau Meysydd Blaenoriaeth

Targedau aelodaeth:

- Mae'r Urdd a'r Ffermwyr leuainc wedi gorgyrraedd eu targedau o ran cynyddu eu haelodaeth yn 2013-14, ac nid yw aelodaeth eleni yn cau gan y 2 fudiad tan ddiwedd yr haf.

Cefnogi a chynnal Gweithgareddau Cymraeg: Sicrhaodd Mudiad y Ffermwyr Ifanc grant drwy Gynllun Llwyddo'n Lleol i'w galluogi i gael Band Cymraeg yn Ddawns Rali'r clybiau eleni. Mynychwyd gan 500 o bobl ifanc. Hefyd cyd-weithwyd gyda Pwyllgor Apêl y Sioe Frenhinol Gymreig, a bu oddeutu 2,500 mewn rhaglen o amrywiol weithgareddau Cymraeg yn ystod gwanwyn, haf a hydref 2013.

3. Sgiliau Staff

Recriwtio Staff - Proffil Staff Gwasanaeth Ieuenctid

	Staff Llawn-amser	Staff Rhan-amser
Staff Rhugl eu Cymraeg	11	58
Staff Cymraeg Ail-iaith	2	14
Staff Di-Gymraeg	0	1

Swyddi Llawn-amser - Cymraeg yn hanfodol. Rhyddheir staff sy'n dymuno i fynychu cyrsiau Gloywi Iaith yn ystod eu hamser gwaith, er mwyn gwella eu sgiliau i ddefnyddio'r iaith. Mae pob gohebiaeth yn mynd allan yn ddwyieithog o'r brif swyddfa.

Staff Rhan-Amser - Cymraeg yn hanfodol mewn 27 clwb ieuenctid, ac yn ddymunol yn y 3 arall. Yn y clybiau lle bo'r Gymraeg yn ddymunol, sicrheir bod o leiaf un aelod o staff yn rhugl yn y Gymraeg. Penderfynir ar yr ardaloedd lle mae'r Gymraeg yn ddymunol yn ôl y ganran o bobl ifanc sy'n siarad Cymraeg yn yr ardal.

Disgwylir i bob clwb ddilyn y Canllawiau Iaith Gymraeg i glybiau, gyflwynwyd yn y Seminar Hyfforddiant yn 2011. Mae staff bugeilio yn monitro i sicrhau bod hyn yn cael ei weithredu ym mhob clwb. Dilynr hyn gyda hyfforddiant pellach os bydd angen yn cael ei adnabod yn y Cyfarfodydd Gwerthuso yn ystod Ebrill-Gorffennaf.

Sicrheir wrth gyfweld staff newydd fod gan bob aelod o staff ewyllys da tuag at yr iaith Gymraeg.

Mae'r gwasanaeth yn monitro'n flynyddol faint o aelodau sy'n nodi eu bod yn Gymraeg, hefo rhywfaint o sgiliau Cymraeg, ac yn ddi-Gymraeg.

Atodiad 2 – Cwestiynau Meysydd Blaenoriaeth

4. Cyllid

Adran	Mudiad	Cytundeb	Swm	Hyd y cytundeb	Sylwadau
Grant o gyllideb craidd leuenctid	Yr Urdd	Cytundeb Lefel Gwasanaeth	£20,380	Grant 2013/14 2013/14	Wedi ei gadw 'run fath am 2014/15
Grant o gyllideb craidd leuenctid	Federasiwn Ffermwyr Ifanc Ynys Môn	CLG	£20,380	Grant 2013-14	Wedi ei gadw run fath am 2014-15
PPI	Llais Ni	CLG	£12,200	Grant 2013-14	Datblygu Cyfranogiad Plant, leuenctid a'u teuluoedd drwy Llais Ni .
Lleisiau Lleol (grant loteri)	Llais Ni	CLG hefo Medrwn Môn	£22,500	Grant 2013-17	Datblygu sgiliau democratiaeth pobl ifanc a phlant drwy Llais Ni .
Grant Teuluoedd yn Gyntaf	Gwas leuenctid a'r Groes Goch	CLG	£50,000	I'w adolygu diwedd Medi 2014.	Darparu Gwasanaeth All-ymestyn dwyieithog

Gweithredir y Gwasanaeth leuenctid yn gwbl ddwyieithog, felly mae costau hyn yn rhan o weinyddiad sylfaenol hanfodol y Cyngor (Cyllideb yn cynnwys grantiau allanol oddeutu £600k).

5. Ymgynghori

Ymgynghorwyd gyda staff yn gyson yn ystod cefnogaeth fugeiliol i sicrhau eu bod yn dilyn Canllawiau Iaith y Gwasanaeth.

Cwestiynau Meysydd Blaenoriaeth – y Bartneriaeth Plant a Phobl Ifanc

Mewn ymateb i'r cwestiynau y gofynnwyd, gallwn adrodd fel a ganlyn o ran 2013/14:

Sut ydych chi fel awdurdod lleol yn sicrhau bod aelodau eich Partneriaeth Plant a Phobl Ifanc yn cydymffurfio â gofynion eich Cynllun Iaith Gymraeg?

Nid yw Partneriaeth Plant a Phobl Ifanc Môn yn bodoli bellach. Mae'r gwaith cyflawni yn cael ei arwain gan y Bwrdd Gwasanaeth Lleol.

Mae monitro chwarterol yn gofyn am wybodaeth ieithyddol gan y darparwyr.

Sut ydych chi'n asesu i ba raddau mae'r gwasanaethau cyfrwng Cymraeg a gynigir drwy'r Bartneriaeth yn diwallu anghenion pobl ifanc y sir?

Mae cytundebau blynyddol yn sicrhau bod pob gwasanaeth sydd yn cael ei ariannu trwy'r grant yn wasanaeth dwyieithog. Mae monitro chwarterol ynglŷn â gofynion ieithyddol y defnyddiwr gwasanaeth, hy. Beth oedd dewis iaith y defnyddiwr.